

DILEMMAN i det komplexa kulturmötet
Gräns för tolerans?
 – eller –
De interkulturella Kompetentas Ansvar!

SNICC – Lund - 16. September 2011

Mette Lindgren Helde
 Adjunkt i Interkulturell Kommunikation
 Linnéuniversitetet
 Konsult, eget företag www.helde.dk
Info@helde.dk & mette.helde@lnu.se

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
 Må kun kopieres med kildeangivelse

Bakgrund & motivation

- Våra yrkesområdes ämnen är politiskt högaktuella brännpunkter (fortfarande...!)
 - Högervåg i europeisk politik: Partier med explicita xenofobiska värderingar väljs på demokratiskt vis till riksdagen, 2010 även i Sverige
 - Terrorhandlingar sker i 'kulturernas' namn: Islamisk extremism (London, Madrid), nationalism (Baskerlandet); högerextremism (Utöya)
 - Migration och hur den ska hanteras (integration)!

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
 Må kun kopieres med kildeangivelse

Moraliska och etiska dilemman => dialog/diskussion i dag!

- Vi forskar, analyserar och undervisar
- Ska vi som yrkespersoner mena något också på en moralisk eller etisk nivå?
- Gör du det?
- Om inte - har vi en särskild plikt och ansvar, typ som **läkarlöftet**, till att blanda oss mer i debatten - därför att vi VET?

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
 Må kun kopieres med kildeangivelse

Vad vet vi?

- Att kulturbegreppet är komplext och dynamiskt (inte alltid användbart som förklaring på vanskliga interkulturella möten)
- Att "*Clash of Civilizations*" även kunde vara "*synergi and dynamic development of cultures*" – om man vill och försöker...
- Att det finns verktyg till att förstå och hantera interkulturella möten konstruktivt...
- Och att detta kan läras genom utbildning och träning.

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
 Må kun kopieres med kildeangivelse

Vad är problemet? Mina erfarenheter!

- När lekman och (höger)politiker pratar om integration, används oftast ett statiskt kulturbegrepp.
- Att hävda en motsatt synpunkt grundad i teoretisk analys, uppfattas som en **ståndpunkt** i debatten.
- Vi positioneras som (vänstra) politiska
- I Danmark kallas det: *Halal-hippie* och *'Betong-humanist'*

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Vi – de – dikotomi. Bidrar vi själva?

Vi => De goda och kloka som vet, (senmodernisterna)

- Vi kan se fördelar av globaliseringen och mångfald
- Vi förstår att man måste nyansera problematiken kring invandrings- och integrationsfrågor
- Vi går in för dialog, tolerans och öppenhet
- Vi skyddar de svaga och minoriteten

DE => De elaka utbildade, (ny) traditionalisterna

- De känner sig hotade av globaliseringen – och de främmande kulturerna
- De är "smäracister"
- De hyllar den nationella kulturen och tycker det var bättre för.
- Kulturmöten är besvärliga
- De önskar skydd mot hotet

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

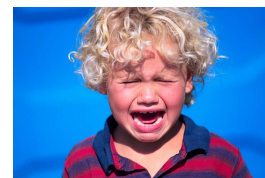
Exempel

- Michael Jalving (dansk författare skrev *Absolut Sverige – en resa i Tystnadens rike*) om Sveriges brist på debatt om integration, uteslöts från publicistklubbens möte, därför att han ville prata vid National Samlings möte i Malmö ett par dagar efter.
- Riksdagens öppnande, 2010, under biskopens tal om hur man ska bete sig mot varandra, Sverigedemokraterna lämnar storkyrkan
- <http://www.dn.se/nyheter/valet-2010/sds-ledamoter-lamnade-storkyrkan>
- TV4 – 4/10-2010 om SDs inträde i Riksdagen
- http://www.nyheterna.se/1.1843645/2010/10/04/nya_moten_uppstod_i_riksdagens_kammare

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Två positioner - emotionellt sett – två olika reaktioner!

- Hurrah! Våra synpunkter bekräftas!
- Uhuue – ingen lyssnar på mig!

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Förskjutning av positioner

- (Den högerorienterade) majoriteten/ intellektuella börjar prata om sig själva som **offer**, som hotade och som förtryckta i debatten. Analytisk sedd betyder det:
 - Majoriteten har större kulturell och ekonomisk kapital jämfört med minoriteten etc.
 - Att vända på bödel/offer och svaga/starka-rollen är ett retorisk grepp som går i en rak linje från retoriken i Tyskland (1873 och fram) kring judarnas position i samhället. (Schramm, 2005)

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Ändå är polariseringen på gång

- Motparten känner sig diskvalificerad och marginaliserad – och inte mer övertygad
- Vi kan bekräfta oss själva i att vi är 'de goda'
- Vi går in för tolerans, dialog och öppenhet gentemot andras världsbild – eller hur?

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Kan vi äta vår egen medicin?

- Kan vi – som experter i hanteringen av skillnader och olika världsbilder – i interkulturell kommunikation - komma **förbi** polariseringen?

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Mitt bud: Konfliktlösningsparadigme

- Använda den 'anerkendende' (på danska) erkännande (på svenska) tillgång till att hantera interkulturella konflikter - som
- INTE för att acceptera hån, spott och förlöjligande av andra, men för att =>
 - Initiera en dialog och diskussion
 - Som erkänner den andras synpunkt OCH lyssnar – på riktigt
 - hävdar de grundläggande mänskliga rättigheterna OCH undviker (farlig) marginalisering!

Mette Lindgren Helde - www.helde.dk -
Må kun kopieres med kildeangivelse

Vem har ansvaret?

- E.Said: Den intellektuellas ansvar!
- Alltid att gå emot stereotyper och generaliseringar => för att dämpa upp för rasism och anti-humanistiska krafter?
 - Akademiker
 - Media
 - Politiker
 - Professionella
- Det mellanmännsliga mötet – som (översedd) möjlighet – utan att vi ska bli predikanter!

Mette Lindgren Hølle - www.helle.dk -
 Mi kun kopieres med kildeangivelse

Mina frågor...

- Ska man tolerera de intoleranta och gå i dialog med synpunkter som känns för främmande - även för 'oss' interkulturellt kompetenta?
- Har vi som experter inom interkulturell kommunikation en speciell etisk förpliktelse till att förhålla oss kritiskt och nyanserade till t.ex. racism och främlingsfientlighet – och gör vi det?
- Hur undviker vi att bekräfta en existerande 'de och vi' -diskurs, där 'vi' som har kunskap är de politiskt korrekta 'goda' och de som är kritiska till invandring blir 'de onda'?
- Ska vi 'äta vår egen medicin' och jobba hårt för att fasthålla komplexiteten i t.ex. invandringsdebatten genom vår kompetenser inom interkulturell kommunikation – och hur gör vi det?

Mette Lindgren Hølle - www.helle.dk -
 Mi kun kopieres med kildeangivelse

Referenser

- Hammerich, E & Frydensberg, K: *Konflikt og Kontakt*, Forlaget Hovedland, 2010
- Jensen, I: *Interkulturel kommunikation i komplekse samfund*, Roskilde Universitetsforlag, 1998
- Plum, E. *Kulturel Intelligens*, Børsens Forlag, 2007.
- Said, E (2002) Da. Översättning: *Den intellektuelles ansvar*. Roskilde Universitetsforlag
- Schramm, Moritz: "Jödespörgsmålet" in Europas Andre, Antologi, Bogh, M et alli (red) (2005), Tiderne Skifter.

Mette Lindgren Hølle - www.helle.dk -
 Mi kun kopieres med kildeangivelse